

مزدبگیران؛ بازندگان اصلی نظام معیوب مالیاتی

غیرمولدها و دلال‌ها در حاشیه امن قرار دارند

نسرین هزاره مقدم

به دلیل شرایط خاص سیاسی و اقتصادی کشور و تحریم‌های شدید نفتی علیه ایران، درآمدزایی دولت بر بودجه ۱۴۰۰ باید بیشتر متکی بر درآمدهای غیرنفتی از جمله مالیات باشد اما سوال اینجاست که تا چه میزان، نظام مالیات‌گیری و چیدمان مالیاتی بودجه ۱۴۰۰ عادلانه است و می‌تواند سهمی در خور از ثروتمندان به نفع لایه‌های فرودست جامعه دریافت دارد؟

دولت در لایحه بودجه سال آینده معادل ۳۱۷ هزار میلیارد تومان درآمد پیش‌بینی کرده که بیش از ۲۴۷ هزار میلیارد تومان آن را درآمدهای مالیاتی تشکیل می‌دهد. این درآمدها شامل مالیات‌اتخاذ حقوقی، مالیات بر درآمد، مالیات بر ثروت، مالیات بر واردات و مالیات بر کالاها و خدمات می‌شود. در این بودجه، میزان مالیات اشخاص حقوقی ۵۸ هزار میلیارد تومان، مالیات بر درآمد ۴۸ هزار میلیارد تومان، مالیات بر ثروت ۲۳ هزار ۲۲ هزار میلیارد تومان و مالیات بر کالاها و خدمات ۹۴ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است. درآمد مالیاتی پیش‌بینی شده برای سال ۱۴۰۰ در مقایسه با رقم مصوب سال جاری ۵۲ هزار میلیارد تومان افزایش دارد که این افزایش کاملاً پدیده‌ای در محدوده انتظارات است. وقتی درآمدهای نفتی و صادراتی به علت تحریم‌های پیاپی کاستی گرفته، قطعاً باید خلاءهای موجود یا درآمدهای مالیاتی پر شود اما مساله اینجاست که نه تنها چیدمان نظام مالیاتی عادلانه نیست بلکه بخش بندهای مالیات و میزان افزایش آن نیز ناعادلانه و بیشتر به سمت مقوله «مالیات بر درآمد» که مبتنی بر دریافتی از مزدبگیران کشور است، تمایل دارد. یک مقایسه بین درآمدهای مالیاتی

سال جاری و سال آینده این مساله را به خوبی نشان می‌دهد.

در سال جاری میزان مالیات اشخاص حقوقی ۴۴ هزار میلیارد تومان، مالیات بر درآمد ۳۲ هزار میلیارد تومان، مالیات بر ثروت ۶۹۰۰ میلیارد تومان، مالیات بر واردات ۲۰ هزار میلیارد تومان و مالیات بر کالاها و خدمات ۹۳ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده بود. با این تفاسیر، هر یک از مالیات‌های اشخاص حقوقی، درآمد، مالیات بر ثروت، واردات و کالا و خدمات به ترتیب ۱۴ هزار، ۱۶ هزار، ۱۵ هزار و ۹۰۰ میلیارد تومان، دو هزار و یک هزار میلیارد تومان افزایش یافته که در این بین مالیات بر درآمد بیشترین افزایش را داشته است. این موضوع نشان می‌دهد که تکیه اصلی مالیات‌ستانی بر اخذ مالیات از درآمد مزدبگیران و مالیات‌های عمومی است و همچنین بسیاری از ثروتمندان، نهادها و بنیادهای خاص و دارندگان املاک و اموال لاکچری از پرداخت‌های عادلانه معاف شده‌اند کم‌اینکه حتی اگر برای این گروه‌ها در لایحه بودجه، ردیف مالیاتی در نظر گرفته شود، هیچ ضمانتی برای تحقق آن وجود ندارد اما در مورد مزدبگیران، تحقق درآمدهای مالیاتی صددرصدی و بسیار ساده است و به همین دلیل است که تکیه اصلی بر این بخش است.

در لایحه بودجه ۱۴۰۰، طبق معمول از دریافتی حقوق‌بگیران مالیات کسر خواهد شد. مزدبگیران تا سقف ۴ میلیون تومان معاف از مالیات خواهند بود. در سال جاری، این سقف سه میلیون تومان بود. با این حساب، در سال آینده همه مزدبگیرانی که بین ۱ تا ۴ میلیون تومان دریافتی ماهانه دارند، باید برای امسال ۴ میلیون تومان، ۱۰ درصد مالیات بدهند، ۱۰ تا ۱۴ میلیون معادل ۱۵ درصد، ۱۴ تا ۲۰ میلیون معادل ۲۰ درصد و بالای ۲۰ میلیون تومان درآمد ماهانه، باید ۲۵ درصد مالیات بپردازند اما بحث

این گزارش روی لایه‌های پایین درآمدی بین ۴ میلیون تا نرخ سبد معیشت یعنی ۸ میلیون تومان است که مجبورند ۱۰ درصد مالیات بپردازند. محافظه کارترین محاسبات اخیر نشان می‌دهد که نرخ سبد معاش حداقلی تا انتهای سال، ۸ میلیون تومان را پشت سر گذاشته است. در این شرایط، چرا کارگر، کارمند یا معلمی که نصف سبد معیشت درآمد دارد یا به عبارتی با دستمزد دریافتی خود فقط قادر به تامین نیمی از هزینه‌های زندگی است، باید به دولت مالیات بپردازد؟

«نادر مرادی» عضو هیات مدیره کانون هم‌هنگی شوراهای استان تهران و رئیس شوراهای اسلامی کار کارگران آتش‌نشانی با تاکید بر اینکه در این شرایط بد اقتصادی، دریافت مالیات از فردی که ۵۵ میلیون تومان درآمد ماهانه دارد، به هیچ وجه عادلانه نیست، می‌گوید: دولت قصد دارد با اتکا به دریافت مالیات از طبقه متوسط در حال زوال که ماه به ماه و سال به سال قدرت خرید خود را بیشتر از دست می‌دهد، کشور را اداره کند. در این بحران تورم و گرانی‌ها، کسی که ۴ یا ۵ میلیون تومان یعنی نصف سبد معیشت حداقلی درآمد دارد، نه تنها ثروتمند و دارا محسوب نمی‌شود بلکه دیگر طبقه متوسط هم نیست. فرض کنید این فرد بخواهد در تهران خانه اجاره کند، چقدر از دستمزدش باقی می‌ماند؟

این فعال کارگری، مالیات‌ستانی از دستمزدهای بالای ۴ میلیون تومان را کنسار افزایش ۱۵ درصدی حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۰ می‌گذارد و می‌گوید: این نظام مالیاتی، کلاً افزایش دستمزدها را از بین می‌برد و از هستی ساقط می‌کند. حال فرض کنیم مزدبگیران ۵ میلیون تومان حقوق ماهانه می‌گیرند. در سال بعد با اعمال افزایش ۱۵ درصدی حقوق، دستمزد او به ۵ میلیون و ۷۵۰ هزار تومان می‌رسد.

میلیارد در شده‌اند، از دایره احصا و حسابرسی بیرون است و در بخش سیاه و تاریک اقتصاد قرار دارد. دولتی که سامانه‌های مالی شفاف، به‌روز و سراسری ندارد، نمی‌تواند از این گروه‌ها به درستی و کامل مالیات بگیرد و حتی نمی‌تواند این ثروت‌ها را تخمین بزند اما در مواردی که ثروت‌ها خیلی راحت به نام خود افراد است، باز هم دولت نتوانسته و احتمالاً نمی‌تواند از دارندگان آنها مالیات بستاند. یک نمونه از این ثروت‌ها، خانه‌های لاکچری و خانه‌های خالی است که مدت‌هاست بر سر مالیات آن مناقشه برپا شده است. دولت در جدول شماره ۵ لایحه بودجه سال آینده پیش‌بینی کرده از خانه‌های لاکچری ۷۰۷ میلیارد تومان و از خانه‌های خالی ۲۰۰ میلیارد تومان مالیات دریافت کند. پیش‌بینی درآمدی دولت از محل مالیات بر خودروهای گران‌قیمت و وانت‌های دوکابین نیز مجموعاً ۹۰۹ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. اما آیا این مالیات‌ها محقق خواهد شد؟

کسب درآمد دولت از محل خانه‌ها و خودروهای لوکس در قانون بودجه امسال نیز دیده شد بود که به‌رغم گذشت ۸ ماه و نیم از سال جاری، آیین‌نامه اجرایی آن هنوز تدوین نشده است. همچنین اخذ مالیات از خانه‌های خالی نیز در قانون بودجه سال جاری لحاظ شده بود که با توجه به مشروط شدن اجرای این قانون به راه‌اندازی و بهره‌برداری از سامانه املاک و اسکان و همچنین ناقص بودن طراحی این سامانه از سوی وزارت راه و شهرسازی، تاکنون بر آورد دقیقی از تعداد خانه‌های خالی از سوی نهادهای ذی‌ربط اعلام نشده و بنابراین دولت نتوانسته ریلی از این محل، کسب درآمد کند. بنا بر این از دستمزد او فقط ۵ میلیون و ۵۷۵ هزار تومان باقی می‌ماند. به این ترتیب، این نظام مالیاتی، فاصله لایه‌های مختلف طبقه متوسط مزدبگیران را از میان برمی‌دارد و آنها را به کلونی انبوه‌نزدیک به حداقل‌بگیران بدل می‌کند.

«ترضی افقه» اقتصاددان و استاد دانشگاه شهید چمران اهواز نیز در انتقاد از دریافت مالیات از مزدبگیران لایحه بودجه، فرودست طبقه متوسط می‌گوید: دولت به جای مالیات گرفتن از حقوق‌بگیران، سراغ گروه‌هایی برود که یک‌شبه به دلیل سیاست‌های اقتصادی دولت، مولتی‌میلیاردر شده‌اند؛ آنهایی که از خرید و فروش طلا، دلار، ارز و دلالتی به ثروت‌های بادآورده و انبوه دست یافته‌اند. دولت به جای مالیات‌ستانی از طبقات مولد اقتصاد، سراغ بخش‌های غیرمولد برود که اتفاقاً اصل ثروت‌ها در دست همین غیرمولدهاست.

غیرمولدها در ایران مالیات نمی‌دهند

بخش عظیمی از ثروت‌های بادآورده غیرمولدها یعنی آنهایی که از خرید و فروش ارز و طلا و زمین،

افقه: این نقد بر دولت وارداست که اصلی‌ها را شده‌اند اما حقوق‌بگیرانی که قدرت خریدشان به دلیل بی‌تدبیری‌های حاکم به شدت کاهش پیدا کرده، زیر تیغ دولت مجبور به دادن مالیات هستند؛ مالیاتی که از قضا بیشتر صرف همان پولدارها می‌شود

دستمزد دمان از ۴ میلیون تومان فراتر برود، باید ۱۰ درصد مالیات بر درآمد هم بپردازیم. در این شرایط دور از واقعیت نیست که ادعا کنیم درآمد دولت از کیسه ما تامین می‌شود و ثروتمندان قسر درمی‌روند. نظام مالیات‌ستانی ایران نیازمند تغییرات ساختاری است. تفکر حاکم بر این نظام نیز باید تغییر کند تا بتوان به باز توزیع عادلانه ثروت‌های ملی امیدوار شد.

افقه در این رابطه می‌گوید: بودجه‌های مرسوم ما وابسته به نفت است و متأسفانه نفت هم به دلیل تحریم‌ها، قابلیت فروش ندارد بنابراین دولت برای درآمدزایی به هر وسیله‌ای چنگ می‌اندازد. لاجرم بهترین راه مالیات است اما مالیات باید از آنهایی باشد که هم درآمد بالایی دارند و هم کسب و کارشان غیرمولد است. الان بسیاری از صاحبان ثروت از طریق دلالتی یا مشارکت در بازارهای معیوب ارز و طلا، ثروتمند شده‌اند. اینها همه داخل کشور هستند منتها این افراد، هم صاحب قدرت هستند و هم توان فرار مالیاتی دارند. حالا دولت یا نمی‌خواهد یا نمی‌تواند یساً ابزار لازم را در اختیار ندارد تا سواً این گروه‌ها مالیات مناسب بگیرد. ناچار سراغ کسانی می‌روند که حقوق بگیر و زیر تیغ دولت هستند. طبیعی است که ۴ میلیون در این تورم سرسام‌آور، رقمی نیست که دولت بخواهد از آن مالیات بگیرد. این نقد بر دولت وارد است که اصلی‌ها را در اختیار گرفته‌اند اما حقوق‌بگیرانی که قدرت خریدشان به دلیل بی‌تدبیری‌های حاکم به شدت کاهش پیدا کرده، زیر تیغ دولت مجبور به دادن مالیات هستند؛ مالیاتی که از قضا بیشتر صرف همان پولدارها می‌شود.

این کارشناس اقتصادی، مشکل اصلی را از تفکر حاکم بر نظام مالیاتی می‌داند: شاید کل نظام مالیاتی شامل پایه‌های مالیاتی و ردیف‌بندی‌ها چندان مشکل‌دار نباشند اما نگرش حاکم بر مالیات‌ستانی باید عوض شود تا تمرکز و توجه را بر آنهایی بگذارند که ثروت‌های انبوه بدون مشارکت در تولید دارند یعنی قبل از تغییر نظام مالیاتی، باید تفکر حاکم بر مالیات‌ستانی به کلی عوض شود.

اخبار کارگری

کارگران شهرداری صیدون ماه‌ها مزد معوقه، طلبکارند

کارگران شهرداری صیدون باغ‌ملک، دست‌کم هشت ماه دستمزد پرداخت نشده دارند. این کارگران روز شنبه مقابل ساختمان شهرداری تجمع کردند.

یکی از کارگران به ایلنا گفت: حدود ۵۰ نفر در مجموعه شهرداری صیدون و تحت مسئولیت یک شرکت پیمانکاری مشغول به کار هستیم که دست‌کم هشت ماه مطالبات مزدی مان به تاخیر افتاده است. وی با بیان اینکه چندین سال است با مشکل معوقات مزدی روبه‌رو هستیم، گفت: عدم پرداخت مطالبات مزدی و بیمه‌ای، مشکلات بسیاری برای خانواده‌های ما به وجود آورده است. به گفته وی، آنچه کارگران پیمانکاری شهرداری صیدون هر ماه به عنوان دستمزد می‌گیرند حداقل‌های مزدی قانون است اما این حداقل‌ها کفاف معیشت را نمی‌دهد. یکی دیگر از این کارگران هم گفت: دست‌کم یک سال معوقات بیمه‌ای داریم در نتیجه در تمدید دفترچه‌های بیمه درمانی خود با مشکل مواجه هستیم. به‌تأمین اجتماعی که مراجعه می‌کنیم، دفترچه‌های بیمه جدید به ما نمی‌دهند چون کارفرما حق بیمه را واریز نکرده است.

بنا بر این گزارش، شهرداری صیدون، کمبود نقدینگی و بدهی‌های شهرداری در زمان شهردار قبلی را دلیل تاخیر در پرداخت مطالبات کارگران عنوان کرده و گفت: در صورت تامین نقدینگی در اولین فرصت مطالبات کارگران پرداخت خواهد شد.

کارگران فولاد گلستان:

انتظار حمایت بیشتری از مسئولان داریم

کارگران کارخانه فولاد گلستان می‌گویند: با همت کارگران و حمایت مسئولان استانی، مسائل کارخانه فولاد گلستان از یک سال پیش تقریباً حل شده و این واحد تولیدی هم اکنون با ۱۵۰ کارگر به فعالیت خود ادامه می‌دهد.

به گزارش ایلنا، این کارگران گفتند: سال‌ها با چالش روبه‌رو بودیم اما از یک سال پیش با تامین منابع مالی و تجهیز کارخانه، به مرور مشکلات جاری کارخانه و کارگران مرتفع شد طوری که این واحد صنعتی با حداکثر ظرفیت به فعالیت تولیدی خود را ادامه می‌دهد. به گفته کارگران، از چند سال پیش حدود ۱۰۰ کارگر به صورت قراردادی و ۵۰ کارگر به صورت نیمه‌وقت در کارخانه فولاد گلستان مشغول کارند که از وضعیت فعلی اشتغال خود نسبت به قبل رضایت دارند.

آنها افزودند: خواستار توجه جدی مسئولان برای ادامه روند فعالیت کارخانه فولاد و استفاده از تمام ظرفیت‌های آن هستیم. در عین حال از مسئولان بالادستی استان می‌خواهیم پیگیری وضعیت کارخانه فولاد گلستان و کارگزارانش باشند تا مبادا افزایش مشکلات منجر به شکل‌گیری اعتراضات کارگری شود.

بازگشت به کار کارگران کارخانه آلومینیوم آمل

کارخانه آلومینیوم آمل که از ۵ سال پیش به دلیل کمبود منابع مالی، فعالیت خود را متوقف کرده بود، فعالیت دوباره خود را با ۱۵۰ کارگر از سر گرفت. به گزارش ایلنا، پنج سال پیش واحد تولیدی آلومینیوم آمل که به مجتمع آلومینیوم مازندران شهرت دارد، به دلیل عدم وجود نقدینگی و مشکلاتی که در زمینه تامین مواد اولیه تولید داشت، به حالت تعطیلی درآمد.

کارگران این واحد با بیان اینکه در آن زمان کارگران شاغل در کارخانه با چندین ماه معوقات مزدی بیکار شدند، گفتند: از حدود شش ماه پیش با تامین بخش زیادی از منابع مالی کارخانه سوی سرمایه‌گذار جدید، خطوط تولیدی کارخانه راه‌اندازی شده و تعداد زیادی کارگر قدیمی و جدید جذب کار شدند.

آنها با بیان اینکه در حال حاضر از وضعیت موجود رضایت دارند چرا که کارفرما همزمان با بازگشت به کار، بخشی از مطالبات قدیمی آنها را نیز پرداخت کرده، افزودند: کارفرما قصد دارد با افزایش خطوط تولیدی کارخانه، تعداد کارگران را به حداکثر افزایش دهد.

دستمزدها تبعیت نکنیم، افزایش حداقل مزد به بهبود قدرت معیشت خانوارهای کارگری کمک نخواهد کرد.

معیشت بدهد، تصریح کرد: ما باید به سمت واقعی شدن دستمزد کارگران برویم چون تا زمانی که از الگوی مشخصی برای واقعی شدن

دبیر کانون عالی انجمن‌های صنفی: کارگران باید افزایش حقوق را در زندگی حس کنند

نهایت هفته اول ماه جواب می‌دهد و از تامین هزینه‌های دیگر بازمی‌ماند.

ابوی افزود: همه ساله در کمیته دستمزد شورای عالی کار ساعت‌ها بحث و مذاکره درباره سبد معیشت کارگران صورت می‌گیرد و گزارش‌های میدانی و آمار و ارقام سبد معیشت از نقاط مختلف جمع‌آوری می‌شود ولی با وجود تلاش‌ها برای افزایش حداقل مزد، رقمی که به تصویب می‌رسد فاصله زیادی با هزینه ماهانه سبد معیشت خانوارهای کارگری دارد.

دبیر کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران با بیان اینکه دستمزد باید به کارگران قدرت

قدرت خرید کارگران را به شدت تحت تاثیر قرار داد.

وی تصریح کرد: هر سال براساس تورم انتهای سال، دستمزد سال آینده کارگران را تعیین می‌کنیم در حالی که شرایط اقتصادی و اوضاع معیشتی در سال بعد قابل پیش‌بینی نیست لذا معتمد اگر به دنبال افزایش دستمزد هستیم باید حداقل مزد به گونه‌ای تعیین نشود که کارگران افزایش مزد را در زندگی احساس کنند. این مقام مسئول کارگری ادامه داد: اگر دستمزد و هزینه‌های معیشت کارگران را در کنار هم قرار بدهیم می‌بینیم که دریافتی آنها

دبیر کانون عالی انجمن‌های صنفی:

یک مقام مسئول کارگری معتقد است تا زمانی که الگوی مشخصی برای تعیین دستمزد در پیش گرفته نشود، دستمزد کارگران به سمت واقعی شدن نمی‌رود.

هادی ابوی در گفت‌وگو با ایسنا با تاکید بر ضرورت تعیین دستمزد شایسته و عادلانه برای کارگران گفت: در چند سال اخیر نوسان نرخ ارز و افزایش هزینه‌ها باعث شده تا معیشت کارگران با سختی‌های بسیاری همراه شود. امسال هم علاوه بر تداوم نوسان نرخ ارز، افزایش اجارهبهای مسکن و قیمت اقلام اساسی سبد معیشت کارگران را شاهد بودیم که اوضاع معیشت و